

AIKA, PAIKKA JNE.	45 min; samat kuin edellä.
OPETUSVÄLINEET	Havainnollista opetusta näyttämällä jonkin tekstiilituotteen testausseleste. Tutustukaa tarpeellisiksi kokemuksiin internetsivustoihin (esim. finlex.fi , kuluttajavirasto.fi).
OPPIJAKSON TAVOITTEET	Kurssilaiset tutustuvat keskeisiin kuluttajaa suojeleviin lakeihin ja toiminnanharjoittajan vastuuseen. He oppivat, mistä saa lisätietoja. Kurssilaiset huomaavat, kuinka omilla kulutusvalinnoilla voi lisätä paloturvallisuutta.
<p>Kuluttajan turvaksi</p> <p>Kouluttajan taustamateriaalin kappale <i>Lainsäädäntö ja kuluttajan valinnat</i> liittyy tähän oppituntiin.</p> <p><i>Tutustukaa lakitietokantaan osoitteessa finlex.fi. Lakitietokannasta löydät aina ajantasaisen lainsäädännön.</i></p> <p><i>Kuluttajan oikeudet turvaa kuluttajalainsäädäntö (kuluttajalaki 1978/38). Neuvoja ja ohjeita saa Kuluttajavirastosta ja kuluttaja-asiamieheltä.</i></p> <p><i>Tutustu: kuluttajavirasto.fi.</i></p> <p>Testausseleste</p> <p>CE-merkintä</p> 	<p>Kuluttajavirasto valvoo kuluttajansuojan toteutumista. Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta edellyttää, että tuotteiden valmistajien ja myyjien on huolehdittava, etteivät heidän valmistamansa ja myymät tuotteet oikein käytettyinä aiheuta vaaraa kuluttajalle. Tullilaitos valvoo pistokokein Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolelta tuotavien kulutustavaroiden turvallisuutta. Tullilaitos ja Kuluttajavirasto toimivat tiiviissä yhteistyössä.</p> <p>Nykyisessä lainsäädännössä erityisesti paloturvallisuuden liittyvät vaatimukset kohdistuvat muutamiin kuluttajille myytäviin tekstiili- ja sisustustuotteisiin sekä leluihin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asetus patjojen paloturvallisuusvaatimuksista (57/1991) - asetus pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuusvaatimuksista (743/1990) - laki lelujen turvallisuudesta (287/1997) - eurooppalainen standardi SFS-EN 14878 lasten yöasujen paloturvallisuudesta. <p>Valmistajan tai maahantuojan on pystyttävä valvontaviranomaisen pyynnöstä osoittamaan, että tuote vastaa vaatimuksia. Riittävän asiantuntemuksen omaavan kotimai ulkomaisen laboratorion testausseleste tai lausunto käy osoitukseksi. Riittävä asiantuntemus voidaan osoittaa esimerkiksi akkreditointitodistuksella.</p> <p>Jos tuotteelle on olemassa direktiivi ja tuote täyttää direktiivissä esitetyt vaatimukset, valmistaja kiinnittää tuotteeseen CE-merkinnän. Se osoittaa, että valmistaja vakuuttaa tuotteen täyttävän sitä koskevien direktiivien vaatimukset ja että se on läpäissyt vaaditut tarkastukset.</p>

Patjat ja istuinhuonekalut

Asetukset koskevat patjoja, pehmustettuja sängynpohjia ja istuinhuonekaluja. Uinti- ja leirintäkäyttöön tarkoitettut patjat tai makuualustat tai käytetyt tuotteet eivät kuulu asetuksen valvonnan piiriin.

Lelujen turvallisuus

Leluista tulisi aina löytyä CE-merkintä!

EUR-Lex tarjoaa suoran ja ilmaisen yhteyden Euroopan unionin oikeuden teksteihin. Järjestelmässä voi lukea Euroopan unionin virallista lehteä. Se sisältää mm. perussopimukset, lainsäädännön, oikeuskäytännön sekä lainsäädännön valmisteluasiakirjat. Eur-Lexin löydät osoitteesta eur-lex.europa.eu/fi.

Sekä patjoja että istuinhuonekaluja koskevien asetusten perusvaatimuksena on, että tuotteet eivät saa syttyä kytevästä savukkeesta. Tuotteet testataan standardien mukaisissa kokeissa (patjat SFS-EN 597-1, istuinhuonekalut SFS-EN 1021-1) tai niiden paloturvallisuus osoitetaan muulla tavoin. Testausselosteen tai lausunnon antajaksi käy koti- tai ulkomainen laboratorio, jolla on asiasta riittävä asiantuntemus.

Miksi sitten palokuolemien syy kuitenkin löytyy usein istuinhuonekaluista tai vuoteesta? Esimerkiksi vuoteessa on patjan lisäksi yleensä muitakin vuodemateriaaleja.

Leluissa käytetään paljon kuitumateriaaleja. Erityisesti lelut, joiden lähellä tai sisällä lapsi voi olla, herättävät kysymyksiä niiden paloturvallisuudesta. Tällaisia leluja ovat mm. leikkikit, roolivaatteet, pehmolelut, naamarit ja peruukit. Lelujen turvallisuuden valvontaan sovelletaan tuoteturvallisuuslakia (914/1986). Paloturvallisuutta käsitellään §16–20 (syttyvyysominaisuudet).

Paloturvallisuusvaatimukset liittyvät syttymisherkyyteen, jälkipalamiseen ja palamisnopeuteen. Lelujen katsotaan täyttävän laissa säädetyt syttyvyysominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos ne ovat sellaisen lelujen syttyvyysominaisuuksia koskevan yhdenmukaistetun standardin mukaisia, jota koskeva viittaus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Tällä hetkellä vaatimusten täytyminen testataan standardin EN 71-2:2006 + A1:2007 mukaan.

Lain mukaan lelut on valmistettava materiaalista, jotka

- eivät pala joutuessaan suoraan kosketukseen liekin, kipinän tai muun mahdollisen sytytyslähteen kanssa; tai
- eivät ole helposti syttyviä (liekki sammuu heti, kun sytytyslähteen vaikutus lakkaa); tai
- syttyessään palavat hitaasti ja liekki leviää alhaisella nopeudella; tai
- on käsitelty siten, että palaminen hidastuu.

Lelussa ei myöskään saa olla sellaisia aineita tai valmisteita, jotka voivat haihtuessaan tai toisten aineiden kanssa reagoidessaan muuttua syttyviksi.

Lasten yöasujen paloturvallisuus

Rakenteellinen palontorjunta

Myös Suomen Rakentamismääräyskokoelma löytyy Finlexistä. Lisätietoja saat Ympäristöministeriöstä maankäytön ja rakentamisen osastolta.

Julkisten tilojen ja liikennevälineiden paloturvallisuus

Sisäasiainministeriön ohje

Monessa kaupungissa pelastuslaitos on määrännyt, että kyseistä ohjetta tulee noudattaa. Ohje koskee julkisten tilojen verhoja, pehmustettuja istuinhuonekaluja, patjoja, vuodevaatteita ja irtomattoja.

Tapaturmatilastojen mukaan lasten asujen tavallisimpia syttymislähteitä ovat keittiövälineet, istuminen liian lähellä tulta, tulitikut, tupakka ja kynttilät. Lasten yöasujen paloturvallisuudesta tuli 2008 voimaan standardi SFS-EN 14878. Lasten yösuihin kuuluviksi lasketaan yöpuikujen lisäksi myös aamu- ja kylpytakit. Testausvelvoite ei koske vauvojen yöasuja.

Standardin mukaisessa kokeessa hyväksytään, että useimmat lasten yöasuissa käytettävät kankaat syttyvät altistettaessa pienelle liekille. Tästä syystä ei vaadita erityistä syttävyydestä. Liekinleviämisaika ja pintaleiskahdus tulee kuitenkin mitata määritellyllä testausmenetelmällä (EN 1103). Minimivaatimuksena on, että pintaleiskahdusta ei saa tapahtua, ja liekinleviämisajalle on ohjeajat. Pyjamaa koskevat lisäksi mallivaatimukset.

Rakenteellista palontorjuntaa koskevat määräykset sisältyvät Suomen Rakentamismääräyskokoelmaan. Rakenteellinen palontorjunta perustuu paloturvallisiin rakenteisiin ja palotekniseen osastointiin. Rakenteellisessa palontorjunnassa vaatimuksia asetetaan mm. rakennuksen pääkäyttötavan perusteella. Ryhmittelyn lähtökohtana on käyttöaika – päivkäyttö, iltaikäyttö tai yöikäyttö – sekä se, miten hyvin käyttäjät tuntevat tilat ja miten he kykenevät pelastautumaan itse tai toisten avustamina palotilanteessa.

Yksityisten ja julkisten tilojen osalta kaikkia velvoittaa pelastuslaki (2003).

Kuntien palotarkastajat seuraavat julkisten tilojen sisusteiden ja tekstiilien paloturvallisuutta. Sisäasiainministeriö asetti 1998 vähimmäisvaatimukset majoitustilojen, hoitolaitosten sekä kokoontumis- ja liiketilojen sisusteiden paloturvallisuudelle (4/011/98). Näissä tiloissa paloturvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä tiloissa voi olla suuri määrä henkilöitä ja heidän ikänsä, kuntosensa ja/tai liikkumismahdollisuutensa voivat vaikuttaa turvallisuuteen.

Henkilöiden, jotka vastaavat hoitolaitoksen tai muun julkisen tilan tekstiili- ja sisustusratkaisuista, on oltava tietoisia tulipaloja aiheuttavista tekijöistä ja pystyttävä omalla toiminnallaan ja arkipäiväisillä valinnoillaan ehkäisemään tulipaloja. 2000-luvulla hoitolaitospalot ovat olleet enenevässä määrin syynä palokuolematilastojen synkkyteen.

Syttyvyysluokat SL 0-3

Yleinen ajatusvirhe on, että luonnonmateriaalit eivät olisi niin paloherkkiä kuin keinomateriaalit. Se ei kuitenkaan pidä paikkaansa, vaan molemmista luokista löytyy helpommin ja vaikeammin syttyviä.

Kulkuvälineiden paloturvallisuus

Laivat

Sisusteet jaotellaan syttyvyysluokkiin SL 0-3. SL 0 tarkoittaa palamatonta materiaalia (lasi, mineraalikulut ja metalli). SL 1 tarkoittaa vaikeasti syttyvää, SL 2 tavanomaisesti syttyvää ja SL 3 herkästi syttyvää.

Syttyvyysluokka määräytyy palokoemenetelmien perusteella. Menetelmät on pyritty tekemään sellaisiksi, että ne antaisivat mahdollisimman luotettavan kuvan tuotteen syttyvyydestä käytännön tilanteessa. Tämän vuoksi verhoille, pehmustetuille istuinhuonekaluille, patjoille ja vuodevaatteille on omat palokoemenetelmänsä, joiden tulosten perusteella tuotteen syttyvyysluokka määräytyy.

Sisusteiden paloturvallisuusvaatimukset liittyvät syttymisherkkyyteen pienten sytytyslähteiden vaikutuksesta. Vaikeasti syttyväksi (SL 1) luokiteltu sisuste voi syttyä kun siihen kohdistuu palokoemenetelmää ankarampi sytytyslähde. Tällöin on merkitystä sisusteen muilla palominaisuuksilla, kuten kuinka nopeasti sisuste palaa sekä kuinka paljon vapautuu lämpöä, savua ja myrkyllisiä kaasuja.

Esimerkkeinä tekstiileistä, jotka yleensä luokitellaan vaikeasti syttyviksi, voidaan mainita palosuojattu puuvilla, palosuojattu villa, palosuojattu polyesteri ja aramidikulut. Tavanomaisesti syttyviä tekstiilejä ovat esimerkiksi villa, tiivis puuvilla, polyesteri ja polyamidi. Herkästi syttyviä ovat ohut tai nukkapintainen puuvillakangas, ohuet pellava-, viskoosi- ja polyesteripuuvillakankaat, akryyli ja polypropeeni.

Laivojen, lentokoneiden, junien ja linja-autojen tekstiileille ja sisusteille on omat vaatimuksensa.

Euroopan Unionin jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivissa laivoissa tuotteiden on täytettävä laivavarustedirektiivissä (96/98/EY) asetetut vaatimukset. Laivavarustedirektiivi edellyttää tuotteen testausta ja valmistuksen laadun arviointia. Laivavarustedirektiivi koskee kaikkia tekstiilejä, joille on kansainvälisessä merenkulkua koskevassa SOLAS-sopimuksessa esitetty paloturvallisuusvaatimuksia. Esimerkiksi vuodevarusteiden (patjat, tyynyt, täkit, peitteet) ja pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuus määritetään mittaamalla syttyvyyttä pienen liekin ja savukkeen vaikutuksesta. Verhojen paloturvallisuusvaatimus liittyy syttymisherkkyyteen pienen liekin vaikutuksesta.

<p>Linja-autot</p>	<p>Linja-autojen sisustusmateriaalien paloturvallisuudesta on direktiivi 95/28/EY, jonka paloturvallisuusvaatimukset koskevat kaikkia linja-auton sisustusmateriaaleja. Linja-autodirektiivissä on kolme palokoemenetelmää, joiden tulosten perusteella paloturvallisuusvaatimusten täyttyminen todetaan. Vaatimukset liittyvät palamisnopeuteen ja palavan aineen tippumiseen (koskee vain katossa olevia materiaaleja). Paloturvallisuusvaatimukset täyttävä sisustusmateriaali saa palaa, kunhan palamisnopeus ei ylitä 100 mm/min direktiivin mukaisissa kokeissa.</p>
<p>Junat</p>	<p>Suomessa junien sisustusmateriaalien paloturvallisuusvaatimukset kuuluvat Suomessa liikkuvan kaluston määräyksiin ja ohjeisiin. Palokoemenetelminä voivat olla (vuonna 2008) Euroopan eri maiden junien paloturvallisuutta koskevat palokoemenetelmät. Kun eurooppalainen junamateriaalien paloturvallisuusstandardi (CEN TS 45545-2) aikanaan valmistuu, käytetään siinä esitettyjä palokoemenetelmiä ja vaatimuksia.</p>
<p>Lentokoneet</p>	<p>Lentokoneisiin liittyvät ohjeet perustuvat useissa maissa täysin tai osittain Yhdysvaltain Federal Aviation Administration (FAA) ohjeisiin, Federal Aviation Regulations (FAR). Miehistö- ja matkustajatilojen sisustusmateriaalien palokoemenetelmät ja vaatimukset on esitetty kohdassa FAR 25.853. Eurooppalainen JAR 25.853 on tämän kanssa täysin identtinen.</p>
<p>Henkilösuojaimet</p> <p><i>Katso Työterveyslaitoksen sivuilta ttl.fi lisätietoja henkilösuojaimista.</i></p>	<p>Henkilösuojaimien osalta (esimerkiksi palopuku) korkein valvova viranomainen on Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto. Henkilösuojaimien yleiset vaatimukset löytyvät henkilösuojaindirektiivistä (89/656/ETY) ja suojainkohtaiset vaatimukset suojainkohtaisista tuotestandardeista (esimerkiksi palopuku SFS-EN 469). Suomessa suojaimien testaajana toimii Työterveyslaitos.</p>

Pelastussuunnitelma auttaa varautumaan

Pelastussuunnitelman tekemiseksi löytyy mallipohjia mm. SPEKin ja pelastuslaitosten internetsivuilta.

Tutustukaa erilaisiin pelastussuunnitelmiin! Kurssilaiset voivat esimerkiksi kertoa, millaisiin pelastussuunnitelmiin he ovat törmänneet ja kuinka heitä on perehdytetty työpaikalla tai taloyhtiössä pelastussuunnitelmaan.

Tavanomaisesta poikkeava käyttö: esimerkiksi väliaikainen majoitus tai yleisötaphtuma.

Pelastuslain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava siellä, missä on kokoontunutta riittävän paljon ihmisiä (isommat taloyhtiöt, koulut, liikelaitokset, jne.). Suunnitelman tarkoituksena on ennakoida ja ennaltaehkäistä uhkaavat vaaratilanteet.

Pelastussuunnitelmassa täytyy olla huomioituna riittävät varotoimenpiteet onnettomuuksien varalta. Esimerkiksi hoitolaitosten, joiden asiakkaiden toimintakyky on alentunut, täytyy voida osoittaa miten laitoksessa on varauduttu tulipalon varalta.

Pelastussuunnitelmassa selvitetään

- ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset
- toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi
- poistumis- ja suojautumismahdollisuudet
- sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt
- turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan
- tarvittava materiaali (alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet)
- ohjeet erilaisia ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten, sekä
- miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon.

Pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö. Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla, ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla asianomaisen rakennuksen tai muun kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon. Pelastussuunnitelma tai sen yhteenveto on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle tämän antamien ohjeiden mukaisesti.

Pelastussuunnittelua omassa kodissa

Turvallisuuskävely

Lisätietoja turvallisuuskävelystä saa esimerkiksi Eelis Tuiskun ja Sirpa Arvosen laatimasta oppeasta Turvallisuuskävely - varautumiseen oppeja kokeilemalla (Suomen Palopäälystöliitto, 2006).

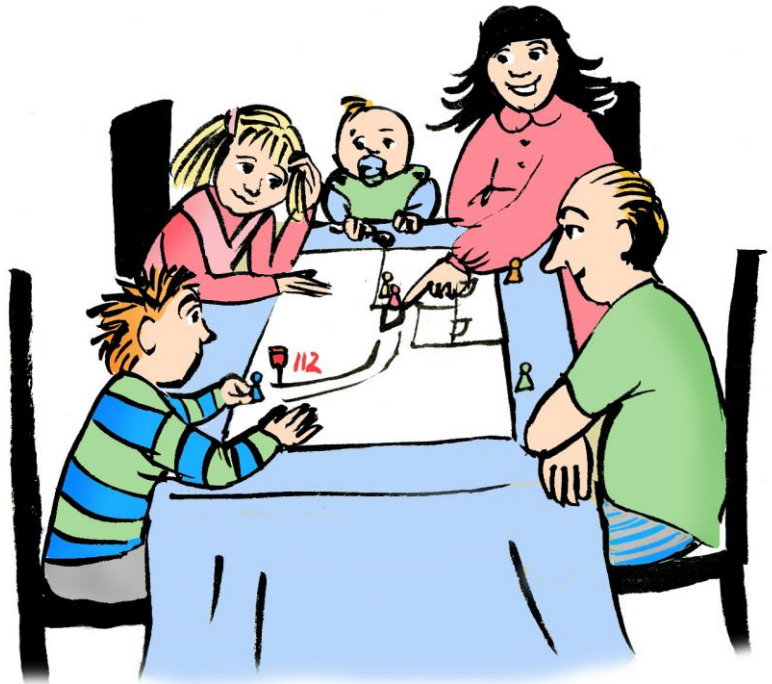
Vinkki: harjoituksena voi suunnitella yhdessä turvallisuuskävelyjä – kotiin, loma-asunnolle, työpaikalle, lasten leikkipaikalle...

Taloyhtiössä asuvien kannattaa tutustua talon pelastussuunnitelmaan. Myös pien- ja omakotitaloasujien olisi hyvä suunnitella ja harjoitella oikeita toimenpiteitä onnettomuuksien varalta. Näin turhat riskit voidaan eliminoida ja jokaisella asukkaalla on valmiina mielessään toimintamalli onnettomuuden varalta.

Suunnittelun pohjana voi käyttää mainittuja pelastussuunnitelman mallipohjia, tai perhe voi keksiä oman toimintamallin.

Turvallisuuskävely on mieleenpainuva, elämyksellinen keino suunnitella vaikkapa kodin turvallisuusasioita. Kävelyn aikana kartoitetaan riskikohteet, tarkastetaan palovaroittimet, tutustutaan alkusammutusvälineisiin ja poistumisreitteihin ja mietitään mistä ja miten olisi turvallista hälyttää apua.

Kävelyn aikana kannattaa miettiä, kuka voi auttaa ketä – esimerkiksi pientä lasta tai liikuntarajoitteista asukasta.

Paperilta käytäntöön! Pelastussuunnitelma kannattaa aina maastouttaa, niin asiat painuvat pysyvästi mieleen.